

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejema. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 52

Sreda, 4. julija 1934

Leto IX

Razkroj nemškega fašizma

Hitler vlada po navodilu veleindustrije, junckerjev in po diktatu generalov

Da se v tretjem carstvu nekaj kuha, to je svet slutil že dolgo prej, predno je državni podkancler von Papen imel na univerzi v Marburgu svoj znani govor, s katerim je odkril zaveso z nemške notranje politike.

Nacionalne socialistične mase so postajale vedno bolj razočarane, ker se pred revolucijo demagoško obljubljanе dobrote niso in niso hotele pokazati.

Brezposelnost se prav nič ni zmanjšala, v nekaterih strokah se je celo zvišala, vsled delnega razvrednotenja marke so začele rasti cene življenjskim potrebščinam, česar še tako drakonične prepovedi niso mogle preprečiti, država je bila primorana ukiniti denarni promet z inozemstvom in proglašati moratorij za svoje dolgove. Radi tega se je moral tudi uvoz surovin iz inozemstva ukiniti ali vsaj občutno zmanjšati in nemška industrija je dobila navodila, naj zopet skrbi za razna nadomestila življenjskih potrebščin, kakor za časa vojne, ko so morali mazati na kruh mesto sadne marmelade marmelado iz repe in pese in ko se je mesto iz bombaževine tkalo sukno iz kopriv. Vse to je porazno vplivalo na nemške mase in nezadovoljnost z obstoječim režimom je z dneva v dan rastla. Nacionalno-socialistični napadalni oddelki (S. A.) so že javno govorili, da jih je Hitler izdal,

da so Führerja že čisto pridobili veleposestniški junckerji in kapitalisti

na svojo stran, ki bi radi socialne strani hitlerizma zavrli in onemogočili. In res je tako izgledalo; delavstvo je bilo oropano vseh nekdanjih pravic, ono je bilo samo še »Gefolgschaft«, poslušni sledbeniki, medtem ko so podjetniki uživali zopet nemajno avtoriteto. V S. A. je že dolgo vrelo; voditelji levega, radikalnega krila, so hoteli izkoristiti radikalno nastrojenje mase in so grozili z »drugo revolucijo«, ki naj bi jih privedla v takozvano »četrto carstvo«, ker jih je »tretje« preveč razočaralo. To gibanje so pa podpirali tudi nekateri

elementi s skrajne desnice, s prozornim namenom, da bi v nastalih komacijah pomedli sploh z vsem kompleksom nacionalnega socializma in bi mogli vpostaviti zopet bivšo monarhijo.

Hitler je bil obvešččen o razpoloženju napadalnih čet, zato je odredil, da morajo vsi njihovi člani s 1. julijem na dopust. Ker je glasila zapoved, da morajo dopustniki oddati tudi vse orožje, strelivo in celo uniforme, je bilo slehernemu jasno, da gre za razorožitev glavne udarne sile nemškega fašizma. Med štabom napadalnih oddelkov in Hitlerjem je nastalo sovražno razpoloženje. Napadalni oddelki so se protivili dopustu in sklenili, da se bodo uprli.

V nečih od petka na soboto so nezadovoljni voditelji n. s. napadalnih oddelkov sklicali v Monakovo tajni sestanek, da

organizirajo puč.

Istočasno so odredili mobilizacijo nezadovoljnih S. A. na Bavarskem,

ki naj bi razširili »drugo revolucijo« po vsej državi. Hitler je pa še pravčasno bil o vsem poučen in je z vojnim ministrom Blombergom takoj z letalom poletel v Monakovo, kjer je s svojim brezobzirnim nastopom in s pomočjo armade (kajti konservativna Reichswehr se je topot postavila na njegovo stran, da mu pomaga zatreči grozeči »nacionalni boljševizem«) v par urah zatrl puč nezadovoljnih S. A. Nekateri voditelje je presenetil v njihovih stanovanjih, druge je ustavil na avtomobilih ali jih aretiriral kar iz železniških vagonov, ko so se vozili na domenijski sestanek. Zbirajoče se nezadovoljne S. A. je Reichswehr zavrnila in razorožila. Istočasno se je protiakcija izvršila tudi v Berlinu. Ko je policija hotela aretirati generala Schleicherja in se je ta upiral, so kratkoma njegova in njegovo ženo ustrelili. Štabni šef S. A., znani Röhm (ki je bil nedavno v Jugoslaviji) je aretirán, poleg 2000 drugih poveljnikov S. A. Sedem najuglednejših poveljnikov je bilo ustreljenih, več jih pa je pred aretacijo izvršilo samomor. Tudi Papena so navidez aretirali, pa potem zopet izpustili. Napadalni oddelki so razpuščeni. S tem je konec socializma v nemškem nacionalnem socializmu. Hitler se je dogovoril z veleindustriji in junckerji, ki so mu dali nato na razpolago Reichswehr, da pobije in uduši tiste svoje prijatelje in četnike, ki so mu pomagali do oblasti.

Tudi Röhm je ubit

Uradno se potrjuje, da je tudi štabni šef narodnosocialističnih napadalnih oddelkov, kapetan Röhm, ki se je pred kratkim mudil v Jugoslaviji, ustreljen. Bajne mu je Hitler pri aretaciji lastnoročno potrgal z uniforme oficirske znake in ga je pozval, naj nemudoma izvaja konsekvence, to je, da naj se sam sodi. Potisnili so mu v roko revolver, ker pa je okleval, so ga ustrelili Hitlerjevi spremljevalci. Hitlerja je njegova smrt baje zelo prizadela; ker je veljal za njegovega najljubšega prijatelja, enako kakor Gruppenführer Heines, ki so ga istotako ustrelili v sosedni sobi Röhmovega stanovanja v Monakovem. Njega so našli v zelo delikatnem položaju, v družbi nekoga mladega moškega, ki ni dovoljeval nobenih dvomov v perverzno nagnjenja mnogih nacionalno-socialističnih voditeljev, ki so bila javna tajnost. V zvezi s tem se je že pred leti imenovalo tudi Röhmovo ime in je že svoj čas poročal »Vorwärts« o nekaterih sličnih škandalih v nacionalno-socialističnih vrhovih. Radi tega so se prve dni po lanskí revoluciji tudi podvizali spraviti s sveta znanega Hanusena, ker je preveč vedel o vsem tem. Iz istega razloga tudi Hindenburg ni maral gotovih Führerjev sprejeti v avdijenco.

vendar ni v tem oziru ničesar podvzel proti svojim prijateljem, dokler niso začeli segati tudi po njegovi politični oblasti. V kratkem času nacionalno-socialistične ... so ti famozni Führerji zapravili dve milijardi mark ljudskega premoženja s prirejanjem parad in raznih orgij. To je hud moralni poraz nacionalnega socializma.

Nove usmrtitve v Nemčiji

V svojem onemoglem besu divjajo razkrinkani in od svojih najzvestejših zapuščeni voditelji nekdanjega velikega nemškega fašističnega gibanja dalje. Po poročilih inozemskih listov, se kljub ukinitvi izjemnega stanja vrše neprestano nove usmrtitve.

Kdo bo zmagal v Nemčiji?

Hitler je nameraval razpustiti fašistične napadalne oddelke. To so vedeli napadalni oddelki in konservativna reakcija, posest in plemstvo. Oboji so hoteli rešiti svoje ter so zaradi tega sodelovali in izrabili razpolženje drug drugega v svoj prid. Režim je aretiral baje tudi nekaj Hohenzollerncev ob tej priliki.

Vrši se borba med Hitlerjem in redno vojsko, o katere zvestobi nekateri dvomijo, na eni strani in konservativnim plemstvom in delom kapitala na drugi strani. Borba ni še končana. Če režim hvali Hitlerja, da je junško nastopil proti ljudem, ki niso bili pripravljeni na napad in jih je presenetil, je pa premagal prejšnje svoje najodličnejše sobojevnike. In zaprl jih je. Ostali pa so na svobodi pravi njegovi opozicio-

nalci, ki tajno kujejo načrte proti njemu. Nedotaknjeni so ostali kapitalisti, fevdalni veleposestniki, del industrijev in del finančnega kapitala, ki s svojo politiko lahko namah zadržnejo vrat gospodu kanclerju.

Namen te borbe je, razsoditi, ali bo vodil Hitler kapitalistično politiko ali svojo. Stališče Hitlerja je silno omajano, ker je pahnil od sebe ljudi, neglede na njih moralno kvaliteto, ki so ga dvignili od plebejca do kanclerja. Njegovi nasprotniki niso ničesar izgubili, pač pa moralno pridobili, ker si je kancler s svojim nastopom ustvaril mnogo več odkritih nasprotnikov, kakor jih je imel doslej. Hitler si je sicer te dni pridobil novega zaveznika, ker se je pomiril z — Vatikanom. Toda to pomirjenje ne bo mnogo vplivalo na politiko fevdalcev, ki hočejo imeti absolutno svobodo v Nemčiji. Kancler se bo moral popolnoma podrediti njihovi politiki ali pa ga bodo poslali na — dopust.

Na svoji strani ima Hitler težko in orožno industrijo, ki ji Hitlerjev nastop imponira, češ, da se je moral uveljaviti v mednarodni politiki.

Toda močni so postali njegovi nasprotniki po zaslugi fašizma, ki se ogiblje socialnih vprašanj.

Premogovni baroni hočejo znižati mezde

Napad Trboveljske premogokopne družbe na prejemke svojih delavcev in nameščencev

Ko smo čitali poslovno poročilo za leto 1933, podano na občnem zboru delničarjev Trboveljske premogokopne družbe, iz katerega je vsa javnost lahko posnela, da se je družbi v pretečenem poslovnem letu kljub obstoječi krizi posrečilo njen gospodarski položaj izboljšati, nam ni na misel ni prišlo, da bi mogla brezčutnost delničarjev biti tako velika, da bi bili v stanu napraviti sklep, s katerim se takorekoč vzame zadnji košček kruha iz ust tistih, katerih žuljavim rokam se ima družba zahvaliti za vse svoje premoženje.

Ne bomo danes s številkami ugotavljali vso krivičnost, ki obstoja v nameravanem 6 odstotnem znižanju vseh prejemkov, ker že itak vsa javnost ve, da so že dosedaj rudarji s svojimi družinami ... stradal. Če so se vsaj še za silo mogli preživljati, je bilo to le s pomočjo ... po kmetih in s podporo dobrodelne javnosti mogoče. Kako pa naj živi rudar potem, ko se mu bo zmanjšal zaslužek za 56—150 Din mesečno in odvzel precejšen del deputatnega premoga? Za kazen, da je bil ta rudar skozi deset- in desetletja priden kopač, se ga hoče sedaj na stara leta, ko je vse svoje sile in zdravje žrtvoval za profit delničarjev TPD, vreči v nižjo plačilno kategorijo, s prikrito grožnjo, da če se s tem ne bi hotel strinjati, da lahko gre.

Ali ni to skrajno krivično in skrajno izzivalno postopanje napram delavstvu? Ali ne čuje družba joka, ali ne vidi solz ubogih rudarskih žen-mater, ki zamaž prosljo v njenih konzumih živeža za svoje lačne otroke. Ali ne sliši družba kletev tistih, ki v potu svojega obraza garajo globoko pod zemljo, a ne morejo z

zaslužkom preživljati svojih družin?

In kljub temu hočejo gospodje pri TPD iztisniti iz tega že itak do skrajnosti izmozganega delavstva še nove in nove milijone? Pravite, da radi krize! Da, ali ste pomislili, kaj delavstvo zmore in kaj ne zmore? Ali je upravni svet TPD preračunal in prevdaril, ali je res potrebno imeti toliko visokih uradnikov in raznih upravnih svetnikov, ki vlečejo od 10 do 60.000 Din mesečne plače in več, da stane sama uprava nad 6 milijonov dinarjev letno? Gospodje pri TPD, če hočete še več dobička, vzemite tam, kjer je, pa ne tam, kjer je že itak lakota in beda. Zavedajte se, da so prvi upravičeni do jela tisti, ki delajo in šele potem vsi drugi.

Rudarji v boju za svoj obstoj

V revirjih so se vršili dne 2. julija trije ogromni shodi rudarskega delavstva v znak protesta proti nameri TPD, da zniža delavske plače in druge dajatve.

V Trbovljah se je udeležilo shoda več tisoč ljudi, ogromna je bila tudi udeležba v Zagorju in v Hrastniku.

Shodi so bili sklicani v sporazumu z vsemi obstoječimi strokovnimi organizacijami. Za II. rudarsko skupino je govoril s. **Pliberšek**, za Zvezo rudarjev Jugoslavije pa s. **Arh**.

Na shodih so bili sprejeti odločni sklepi proti napovedanim redukcijam plač.

Dunajski magistrat v plamenih

Dunaj, 3. julija 1934.

Iz Dunaja poročajo, da gori monumentalna stavba dunajskega magistrata. Ogenj je bil podtaknjen,

Volitev v islandski deželni zbor

Prej 5, sedaj 10 socialnih demokratov v deželnem zboru

V Izlandiji so bile deželnozbornske volitve. Vseh mandatov je sedaj v deželnem zboru 49, v prejšnjem zboru je bilo 42 poslancev. Rezultat zadnjih volitev je naslednji: samostojni konservativci 20 (prej 20), demokratska napredna stranka 15 (prej 17), socialni demokrati 10 (prej

5), napredna kmetiška stranka (nova) 3, neodvisni 1 mandat. Pri volitvah so se prvič pojavili tudi fašisti in komunisti. Jako verjetno je, da bi utegnile sestaviti novo koalicijsko vlado obe napredni stranki in socialni demokrati, ki štejejo skupaj 28 poslancev.

Porast socialistične stranke

Socialistično gibanje v Argentini

Argentinska socialistična stranka je imela koncem maja t. l. svoj kongres. Stranka ima 23.779 članov v 552 krajevnih organizacijah. Mladinska organizacija ima 6000 članov.

V prosvetnem oziru je stranka jako delavna ter ima 272 knjižnic, 19 izobraževalnih centrov in poseb-

no šolo za socialnoznanstvene vede. Časopisov ima 5 glavnih glasil in 93 drugih časopisov po deželi.

Socialistični klub v parlamentu šteje 43 poslancev in 2 senatorja. Razentega se nahaja v socialistični upravi 18 večjih občin.

Angleška vlada je uvidela nezmisel varčevanja na račun bednih

Macdonald, predsednik angleške vlade gre na dopust, ker je bolan. Baje pojde v Kanado. Vlada je imela v petek sejo, na kateri so se izvedle izpremembe v vladi. Ustanovil se je poseben državni urad za podpiranje nezaposlenih.

Važna in značilna izprememba pa je, da se bodo odslej delavcem izplačevale polne podpore za nezaposlenost, ki so bile 1931 znižane.

Enako važen je sklep vlade, da se istotako od 1. julija t. l. ne bodo več trgalji odtegljaji državnim nameščencem, ki so bili uvedeni 1931.

Izdatki iz državne blagajne se bodo s tem povečali za nezaposlene za 4 in za državne nameščence za 4 milijone funtov na leto. Skupaj je to 8 milijonov funtov ali blizu 500 milijonov dinarjev.

Vlada priznava, da te redukcije niso koristile, ampak jih je uvedla, ker ni imela denarja. Uverjena pa je vlada, da bo ukrep pospešil splošno gospodarsko obnovo.

Končno so tudi konservativni angleški kapitalisti spoznali že zdavnaj dognano resnico.

In ti, Avstrija?

Poboji med vojaštvom in pomožnimi četami

V Gradcu je prišlo minuli teden do prave vojne med redno vojsko in hajmverovci. Okoli 400 rednih vojakov se je uprlo in mlatilo nasprotnika. Uporniki so nemškofašističnega mišljenja.

Dne 29. m. m. je bilo v Avstriji izvršenih 96 atentatov. Večinoma so bili atentati na železniške proge, telefonske naprave in električne centre.

Politični in gospodarski položaj postaja težavnejši za klerikalnega kanclerja, ker mu celo pristaši zamerijo, češ, da je preveč — rimski politik.

Italija grozi Albaniji

Albanski nacionalisti odklanjajo italijanski protektorat nad Albanijo in groze z uporom. Albanija je obdržala od 200 italijanskih vojaških inštruktorjev le še 16. Zaradi tega je te dni demantirala italijanska mornarica pred Dračem. Italija pa zahteva pogajanja za ureditev italijansko-albanskega razmerja. Albanska vlada je izjavila, da želi prijateljska pogajanja z Italijo, toda v trenutku

razburjanja niso priporočljiva. Italija vztraja na svojih zahtevah zaradi obresti posojil in italijanskih šol v Albaniji. Albanija se namerava pritožiti na Društvo narodov zaradi nasilstva.

Litvinov o varnosti

Vsaki hoče samo lastno varnost

Ruski zunanji komisar Litvinov je izjavil francoskemu časnikarju, da je razorožitve še nerešljivo vprašanje. Dvostrani nenapadalni pakti niso koristni, ker se sklepajo le v ta namen, da imajo pogodniki zavarovan hrbet, če napadejo soseda. Največ varnosti bi mogli nuditi le regionalni pakti, ki imajo namen medsebojne pomoči. Tudi v Ženevi ni navdušenja za regionalne pakte. Videlo se je, da so države za varnost samo takrat, če gre za njih varnost, niso pa za splošno varnost. To stališče držav ni zdravo. Rusija pripravlja pakt s Francijo in vzhodnimi evropskimi državami, ki naj ima tak namen. Pakt pa ne bo v nobeni zvezi s paktom balkanskih držav.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

cija že ni čutila več tiste povezanosti z zemljo kakor njihovi predniki, ki so živeli izključno od nje. Mladi so videli, da morejo živeti ljudje tudi brez zemlje in dostikrat bolje ko kmetje. Tudi njim samim je že postala zemlja samo še postranski vir življenja, glavni jim je postal rudnik, in bi bili morda celo nezadovoljni, če bi jih hoteli preseliti kam na Turje ali na Komljansko, kjer bi se morali preživljati zopet izključno od grunta. Zato niso nič posebno protestirali proti preselitvi, skušali so samo, da bi ta slučaj čimbolj mogli obrniti v svoj prid.

Komisija je ocenila vas: vsa poslopja, ki so bila itak več ali manj poškodovana in zanemarjena in vsa preostala zemljišča. Več je bilo že prezadolženih in njih navidezni gospodarji niso dobili zanje ničesar. Ostalim je morala rudniška uprava, ki je odkupila vas, izplačati večje ali manjše zneske kot kupnino, oziroma odškodnino. Od teh so nekateri kupili male domačije drugod in so vzeli svojo živino in inventar s seboj. Kdor pa ni ničesar prejel, je bil na milost ali nemilost izročten rudniku, ki je vse sposobne moči sprejel v delo. Za te je uprava dala na hitro roko zgraditi pri rudniku par barak, kamor jih je preselila.

Za dobra dva meseca je bilo staro selišče

Skupščina Delavske zbornice

Razprava o važnih socialnopolitičnih problemih. — Proračun za l. 1934-35 odobren

V petek, dne 29. junija se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani skupščina Delavske zbornice, na kateri so se obravnavala važna vprašanja, tičoč se rudarjev, tekstilcev, kakor tudi ostalega delavstva in nameščenstva.

Skupščino je otvoril in vodil predsednik s. Sedej, ki je uvodoma pozdravil delegate in zastopnika banske uprave g. dr. Karlina, nato pa se v lepem nagovoru spomnil kakanjske in kamniške nesreče, kakor tudi umrlih članov DZ s. Jernejčiča in g. Mravljeta. Predsednik je nadalje v svojem poročilu naglasil, da odločno odklanja vse govornice o nekompromisih med eno ali drugo skupino v zbornici. Večinski klub Strokovne komisije nudi možnost sodelovanja vsaki skupini, ki je pripravljena delati za dobrobit delavstva.

Delavska zbornica je po svoji zadnji skupščini izvršila ogromno število intervencij pri raznih mezdnih sporih, sodelovala je pri vseh akcijah socialnopolitičnega značaja zlasti, da se odpomore bedi rudarjev. Tudi glede davčne obremenitve delavstva je zbornica izvršila intervencijo. V zbornici se je ustanovil odsek, ki bo proučeval tarifa vprašanja, posebno pažnjo pa je zbornica posvetila vprašanju zakona o minimalnih mezdah, starostnega zavarovanja in zavarovanja za slučaj brezposelnosti. Opozorila je dalje tudi vse organizacije o napadu delodajalcev na socialno zakonodajo.

Sledilo je poročilo

tajnika s. Uratnika,

ki je v daljšem govoru obrazložil socialni položaj delavstva v Dravski banovini, nadalje gospodarsko stanje in gibanje posameznih panog industrije. Ogromni porast zaznamuje predvsem tekstilna industrija, ki danes zaposluje že nad 12.500 delavcev, ter še vedno napreduje. To nenavadno prosperiteto pa je treba spremljati z veliko opreznostjo, ker se je bati, da se skriva baš v tem nevarnost za zdrav gospodarski razvoj te industrije, ki plačuje delavstvu, z malimi izjemami, sramotno nizke mezde.

Trenutno zboljšanje v lesni industriji je pripisovati ugodni konjunkturi na svetovnem tržišču, medtem ko v ostali industriji ni zaznamovati bistvenega zboljšanja.

Zakon o zaščiti minimalnih mezd

Nato se je s. Uratnik obširno pečal z vprašanjem mezd, ki so v nekaterih panogah padle že daleč pod vsak eksistenčni minimum. Mezde v tekstilni industriji in rudnikih najbolj kažejo, kako nujno potrebno je, da se čimprej uvede zakonita zaščita minimalnih mezd.

Starostno zavarovanje

Izvedba starostnega zavarovanja v naši državi je eno najbolj perečih vprašanj, ki bi se mu moralo s strani merodajnih posvečiti mnogo več pažnje. Starostnemu zavarovanju rudarjev grozi katastrofa. Glavna Bratovska skladnica v Ljubljani ima na mesec po 120.000 Din primanjkljaja, tako da bodo v par letih izčrpale skromne rezerve, s katerimi to zavarovanje razpolaga. Uvesti bo treba posebno doklado na rudarsko produkcijo. Ta sredstva bi se naj stekala v centralni fond za sanacijo vseh bratovskih skladnic v državi.

Anketi o preprečenju rudniških nesreč, ki se je vršila minulo sredo v Delavski zbornici, je glavna bratovska skladnica predložila seznam nesreč, ki so se v zadnjih letih pripetile v Dravski banovini. Iz tega statističnega gradiva je razvidno ogromno število smrtnih primerov, radi česar je potrebno, da se varnostne naprave izboljšajo in uvede poostrena kontrola po rudnikih. Za preprečenje nezgod pa bi bilo potrebno, da bi se poleg zboljšanih varnostnih naprav dvignila tudi strokovna izobrazba rudarjev, da bi se zamogli rudarski delavci uspešno zavarovati proti nevarnostim, ki so jim izpostavljeni.

Delavska zbornica je skupno z grafičarji intervenirala v Beogradu, da se odpravi 1 odstotni dodatek k uslužbenskemu davku.

Glede nesporazuma, ki je nastal med jeseniškimi in zeniškimi delavstvom, je prešla DZ točne informacije, da gre v Zenici le za manjšo razširitev obrata, ker bo tam zaposlenih okoli 30 delavcev več in ne vseh 800, kot se je govorilo.

Delavska zbornica bo tudi v bodoče pazno sledila vsem socialno političnim vprašanjem, zbirala material in stavila predloge, vse ostalo pa je delo strokovnih organizacij, ki morajo postati sika. S. Uratnik je žel za svoj globoko zasnovan referat vehementno odobravanje.

O finančnem stanju je poročal blagajnik s. Čelešnik, za finančno kontrolo pa predsednik s. Petejan.

Nato se je razvila živahna debata. Kot prvi je govoril s. Arh, ki je med splošno pozornostjo orisal bedni položaj rudarjev ter ožigosal namero TPD, ki je napovedala novo občutno redukcijo mezd. (O tem poročamo obširneje v drugem članku. Op. ur.) Izvajanja s. Arha so spremljali delegati z dolgotrajnim odobravanjem.

Nato je govoril delegat Kosem, ki se je bavil s socialno zakonodajo, mezdnim gibanjem grafičarjev in pokojninskim zavarovanjem. Delegat Lombardo je govoril o inspekciji dela, kateri se mora preskrbeti več sredstev, delegatinja Goleševa pa je predlagala, da naj se podvzame akcija za ukinitve zasebnih posredovalne za službe itd.

S. Moškrič je poročal o stanju grafičnega delavstva. V debato so posegli še številni delegati, nakar je govoril v imenu

kluba Strokovne komisije s. Petejan,

ki je uvodoma odgovarjal na izvajanja raznih delegatov. Priporočal je, da se zbornica soglasno izreče proti vsaki izpremembi socialne zakonodaje, da se energično zahteva uvedba brezposelnega in starostnega zavarovanja ter izboljšanje že obstoječih socialnih zavarovanj. Ako so zaščiteni razni drugi pridobitni sloji, potem pač delavstvo upravičeno zahteva zakonito zaščito minimalnih mezd. Obširno se je bavil z mezdami v tekstilni industriji, zaposlitvijo tujih nameščencev, pri čemer je značilno, da dobijo fabrikanti dovoljenje za zaposlitev inozemcev, čeravno DZ to odkloni. Zahteval je dalje, da se porablja bednostni fond v svrhe, za katere je bil ta davek ustanovljen. Boj grafičarjev bo podprlo vse delavstvo, pa tudi rudarjem morajo zbornica in organizacije nuditi vso podporo. Obrazložil je bedo kovinarjev na Muti, ki nimajo že leta in leta domačega služka. Zbornica mora pospešiti mnogo pažnje tudi pregibanju obratnih zaupnikov, inspekcije dela, borzam dela in sploh vsem socialno čutečim ustanovam.

Stavljeni predlogi so bili nato sprejeti soglasno.

Nov proračun Delavske zbornice

Blagajnik zbornice s. Čelešnik je nato podal podrobno poročilo o proračunu za leto 1934 in 1935. Skupni dohodki so predvidevani na Din 2.183.516.—, prav toliko znašajo tudi izdatki. Proračun se bistveno mnogo ne razlikuje od proračunov prejšnjih let, v kolikor niso padli dohodki zbornice radi brezposelnosti.

Po daljši debati je bil nato proračun spejet s 43 glasovi proti 14 glasovom krščanskih socialcev, ki so sicer neradi, toda po nalogu nekih močnejših sil napovedali opozicijo, ne da bi bili zato navedli tudi pravilne vzroke.

Skupščina je trajala od 9. do 14. ure.

V Belgiji so redne in izredne podpore znašale okoli 1 milijardo belgijskih frankov (8 milijard dinarjev). Ta vsota je cela iz javnih sredstev.

Nihče se še ni kesal!

Kdor jo enkrat
kupi, jo vedno
zahteva

Tone Maček:

Slučaj Kumberger

Komisija je ugotovila, da se hrib seseda, ker so se v rudniku ogromni predeli premoga izpraznili, ne da bi bili zopet zapolnjeni z drugim materialom, ali so se vsaj pomanjkljivo zapolnjevali. Ravno pod vasjo se je nahajal tudi podzemeljski kamnolom, kakor visokoobokana cerkev, ki sploh ni bil podprt, ker so ga smatrali dovolj trdnim. Nenadoma pa se je navidezno trdni obok vdrl in potegnil za seboj vse gornje plasti, prav do vrha, in Lesjakova domačija je morala pasti.

Ker pa je bilo podzemlje vseskozi prefluknjano in nezavarovano, je obstajala nevarnost, da se bo zemlja še naprej rušila. Zato je bila komisija primorana, da odredi splošno in takojšnjo izpraznitev vseh vaških objektov, ker bi bilo nadaljnje bivanje v njih nevarno za življenje.

»Pa so vaščani hoteli kar tako, meni nič, tebi ni, zapustiti svoje domove, v katerih so se rodili, v katerih so živeli že njihove dedje in pradedje?«
»Hoteli ali ne hoteli, so morali. Sicer jim pa to tedaj že ni bilo več tako težko, kakor bi jim bilo deset ali dvajset let poprej. Mlada genera-

Anketa za preprečenje rudarskih nesreč

od leta 1925 do 1933 je bilo 131 smrtnih nesreč

Na pobudo Zveze rudarjev Jugoslavije je sklicala Delavska zbornica za dne 27. junija t. l. v sejni dvorani Delavske zbornice v Ljubljani anketo, na kateri naj bi se razpravljalo o ukrepih, ki so za podvzeti, da bi se vsaj v bodoče omejile številne nesreče po naših rudnikih.

Ankete so se udeležili za Delavsko zbornico s. F. Uratnik, za ZRJ tajnik J. Arh, za II. skupino s. F. Pliberšek in načelnika za Hrastnik in Zagorje, za Jugosl. strok. zvezo g. A. Lešnik, Nar. strok. zveza se pozivni ni odzvala. Rudarsko oblast je zastopal g. inž. Kubias. Glavno Bratovsko skladnico pa g. Sporn, bivši veliki župan g. inž. Loskot, ravnatelj rudnika TPD v Trbovljah in g. upravnik Dular.

Po otvoritvi ankete je s. J. Arh v svojem uvodnem govoru natančno obrazložil žalostno dejstvo, da se v naših rudnikih zgodi vse preveč nesreč. Na podlagi uradne statistike je ugotovil, da je bilo v razdobju 9 let v rudnikih Dravske banovine 131 smrtnih nesreč, 1880 težkih in 16.952 lahkih nezgod. Vsega skupaj torej 18.953 nesrečnih slučajev, za katere je morala nezgodna blagajna bratovske skladnice izplačati ogromno vsoto 19 milijonov 993.434 Din.

Pri tem žalostnem dejstvu je ugotovil, da je glavni vzrok teh številnih nesreč iskati: 1. v silno zastarelih rudarsko policijskih predpisih, kateri današnjemu načinu dela absolutno ne odgovarjajo; 2. v priganjaškem sistemu, pri katerem se vrednost zdravja in življenja rudarjev ceni manj kot vrednost storitve in 3. pa teoretična nezobrazba rudarjev samih, pri čemer nosijo glavno krivdo rudarska podjetja, ki jim te izobrazbe ne nudijo.

V debato so posegli vsi navzoči in priznali, da je zgoraj navedeno resnično. Radi tega se je soglasno sprejelo tozadevno od Z. R. J. stavljen predloge za protukrepe. Sklenilo se je, da se mora skušati uveljaviti te predloge v bodočem rudarskem zakonu

potom rudarske oblasti in pristojnih Delavskih zbornic.

Do časa pa, dokler ne stopi ta zakon v veljavo, se naproša rudarsko glavarstvo, da da iniciativno, da se naj vrše v območju rudnikov obratna predavanja po v zato določenih inženjerjih, na katerih se naj rudarjem nudi teoretični pouk, kako se morajo ravnanjati pri praktičnem delu.

Predlogi

stavljani od Zveze rudarjev Jugoslavije na anketi, o ukrepih v smislu zmanjšanja nesreč v rudnikih, v Ljubljani, 27. junija 1934:

1. Za celo državo se naj čimprej uzakoni enoten rudarski zakon, sloneč na temeljih socialnega prava sodobnega človeka in znanstvenih izkustvih sodobne tehnike in geologije;

2. s tem v zvezi se naj izdajo novi rudarsko-policijski predpisi za vso državo, ki bodo varovali zdravje in življenje rudarjev;

3. v novi rudarski zakon se naj vnesejo določbe o obvezni teoretični izobrazbi rudarjev, z izprašano usposobljenostjo za kopača. Stroške za to izobrazbo naj nosi podjetje in država, a pouk pa naj vrše od rudarske oblasti zato določeni rudarski inženjerji;

4.) z zakonom se naj uveljavi nepristranska in neodvisna kontrola vseh rudniških naprav nad in pod zemljo. Ta kontrola, na katero bi podjetje ne smelo imeti nobenega vpliva, naj bi se delila v dva dela in sicer v obratno in eno splošno za vse rudnike dotične banovine. Prva naj bi obstajala v obratu iz 2 do 5 najizkušenejših rudarjev, katere je predhodno rudarska oblast preizkusila in potrdila. Splošna kontrola pa iz po enega avtoriziranega rudarskega inženjerja, enega predstavnika rudarske oblasti in enega zastopnika delavstva, katerega je delavstvo neodvisno, po svojem predudarku predlagalo potom pristojne Delavske zbornice.

Delavski pravni svetovalec

Malomarnost v službi je le tedaj razlog za takojšen odpust v smislu § 239 o. z., ako je službodajalec službojemalec radi malomarnosti opominjal in mu zagrozil z odpustom, če bi v malomarnosti vztrajal.

§ 239 t. 3 o. z.

Trgovec J. v Mariboru je odpustil šoferja brez vsake odpovedi, češ, da je vršil šofer službo malomarno, ker ni govoril resnice, ko je trdil, da je avto v redu osnažil, ko ga v resnici ni. Nadalje je očital trgovcu šoferju, da je snažil avtomobil z bencinom in vobče tratil mnogo bencina in olja.

Šofer je vsled tega nenadnega odpusta tožil trgovca na plačilo mezde za 14 dnevno odpovedno dobo in je sresko sodišče tožbi ugodilo s sledečimi razlogi:

«Očividno gre samo za malomarnost v službi. Vendar v smislu zakona o obrti § 239 malomarno vršenje službenih dolžnosti ne utemeljuje odpustnega razloga, če službodavec ni preje zagrozil službojemalecu z odpustom. Toženi (trgovec) pa niti ne zatrjuje, niti ni dokazal, da je tožniku preje zagrozil z odpustom.»

Toženi trgovec je vložil proti tej sodbi priziv, ki ga je okrajno sodišče zavrnilo in izreklo:

Res je toženec tudi trdil, da je zgubil do tožnika zaupanje, ker ga je ponovnokrat nalagal in vršil službo malomarno. Dokazal pa je toženi le dva slučaja, da tožnik ni govoril resnice. Prizivno sodišče pa obeh teh neresničnih trditve ne smatra za tako bistvenega pomena, da bi ustanavljali razlog za takojšen odpust. Površno snajenje avtomobila je malomarnost v službi. Pravilen pa je pravni zaključek prvega sodnika, da je malomarnost v službi le tedaj razlog za takojšen odpust v smislu § 239 obrtnega zakona, ako je službodajalec službojemalec radi malomarnosti opominjal in mu zagrozil z odpustom, če bi vztrajal v malomarnosti. Ker torej toženec za takojšen odpust ni imel dovolj razlogov, mora plačati mezdo za 14 dnevni odpovedni rok.

III. Delavska Olimpijada v Pragi

Ogromna razstava delavskega združništva

O priliki Delavske Olimpijade v Pragi se bo vršila v velesejski palači tudi krasna razstava takozvane »Velkonakupne družbe zadrug«, ki slavi ravno letos 25 letnico ustanovitve.

Ob ustanovitvi leta 1909 je znašal ustanovni kapital 600 kron, ki se je medtem zvišal na mnoge milijone Kč. Začeli so z izdelovanjem žveplenk, a danes izdelujejo že celo serijo produktov, okrog 300, v lastnih tovarnah. Izdelujejo dobro in ceneno blago.

V tovarnah v Kyjovu, Nelahozevos, Bohušovic, Černožice, Liben, Kladno, izdeluje ta Zveza zadrug soc. demokratskega delavstva kruh, moko, sladkor, mlo, masti, konzerve, grenčico, cikorijski, zelje, kavo, konzerve, črnilo, niti, šumeče bonbone, blago, perilo itd. Delavstvo ima svoje mline, pekarne, kemične tovarne itd.

Solidarnost in zavednost najširših plasti naroda je zgradila to ogromno delo. Gospodarska kriza je bila huda preizkušnja združnega podjetja, a prestali so jo častno. Izkazalo se je zlasti sedaj, da ima bodočnost le združništvo. Pogledite si razstavo, da se prepričate na lastne oči, kako je mogoče ustvarjati ceneno blago na združni podlagi.

Kulturne in druge razstave

Poleg gornje Zadržne razstave pa bo v Pragi v slavnostnih dneh od 5. do 8. ju-

lija še celo vrsta drugih razstav iz kulturnega in socialnega življenja českoslovaškega naroda, zlasti delavstva. Posebno bo na telovadnem stadionu zanimala razstava Delavskih telovadnih zvez, posebna razstava v tehničnem muzeju in čela vrsta umetniških razstav slik. Med drugim razstavlja Umelečka beseda v občinskem domu »slike na Češkem v 19. stoletju«. V salonu Manesa je razstava »Človek in narava« itd. Vse premalo bo časa, da bi si mogli ogledati ogromno kulturno ustvarjanje v Českoslovaški.

Češki legionarji in Delavska Olimpijada

Predsedstvo Českoslovaške zveze legionarjev je obvestilo svoje članstvo o prireditvi III. Delavske Olimpijade in priporočilo članom čimvečje udeležbo. Legionarji bodo korakali tudi v glavnem sprevodu v nedeljo, dne 8. julija skozi Prago v svojih krojih kot samostojna skupina.

Vabilo na

redni letni občni zbor

»LJUDSKE SAMOPOMOČI«

registrirane pomožne blagajne v Mariboru, ki se bo vršil v nedeljo, dne 15. julija 1934 ob 10. uri dopoldne v Mali dvorani Narodnega doma potom Izvoljenih delegatov.

Dnevni red:

1. Pozdrav in poročilo načelnika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo članov nadzorstva.
5. Absolutorij blagajniškemu vodstvu.
6. Volitev načelnika, odbornikov, nadzorstva.
7. SPREMEMBA PRAVIL:

- a) zvišanje starostne meje,
- b) doba delegatov,
- c) zavarovanje za doto.

8. Slučajnosti in nasveti.

Glasom § 9 točka 10 se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih delegatov, ako prvi ni sklepčen.

Opomba: Po § 9 točka 15 blagajniških pravil sme vsak član staviti občnemu zboru predloge, katere pa mora 8 dni pred občnim zborom javiti pismeno načelstvu. Tak član se sme udeležiti tudi občnega zbora in tam svoj predlog ustmeno utemeljevati.

Kranj

Apel na delavstvo za povzdigo delavskega tiska. V Kranju in okolici je že precejšnje število naročnikov na »Delavsko Politiko«. Toda če pomislimo, da je pri nas čez štiri tisoč delavstva, je naročnikov našega tiska absolutno premalo. Da bomo pa število naročnikov dvignil na odgovarjajočo višino, se obvezimo vsak zase, pridobiti našemu listu vsaj še enega novega naročnika. Naša dolžnost je, da v brivskih in gostilniških prostorih zahtevamo »Delavsko Politiko«. Obiskujemo samo tiste brivske in gostilniške lokale, ki so naročeni na naš časopis. Ako bomo v vsakem javnem lokalu zahtevali naš list, si ga bodo gostilničarji in brivci kaj kmalu naročili. Gg. gostilničarji so se doslej izgovarjali, da »Delavsko Politiko« nobeden ne zahteva; nekateri pa trdijo, da delavci k njim sploh ne zahajajo. To je seveda slab izgovor, kajti v Kranju ni gostilne, ki bi ne žvele od delavstva. Vemo pa tudi, da je več gospodarjev, ki delavskemu tisku niso naklonjeni. V njihovih lokalih je na kupe meščanskega in nacionalno »revolucionarnega« časopisja, pa tudi klerikalno »socialnega«, ki se rado predstavlja kot odrešenik delavstva. Mi vrašamo te gospode, kdo vse te časopise zahteva? Mogoče so funkcionarji, nacionalnih organizacij toliko premožni, da lahko posejajo vse lokale? Ali pa so gotovi gg. gostilničarji sami naklonjeni tem listom, radi njihovih »revolucionarno« reakcionarnih tendenc in fanatičnega nacionalnega hultskanja, ki ga uganjajo. Delavstvo naj odklanja vse take reakcionarne (fašistične) časopise, bodisi hitlerjeviga ali dolfusovega kopita. Posebno agilni so pri nas kolporterji »Gorenjca«. Seveda ne zanijejo takega uspeha, kakor si ga žele, ker poročila, ki jih prinaša ta list, niso niti interesantna, niti zabavna. Zabavljanje na marksizem je pa že stara fraza krščansko-reakcionarne žurnalistiike. Delavstvo hoče baš tisto, česar mu gospoda ne more dati. Samo tako naprej delavci, še nekoliko več poštenosti in agilnosti za povzdigo delavskega tiska in uspeh bo siren. Naša parola je: v vsako hišo »Delavsko Politiko«!

Delavstvo in socialno zavarovanje. — Vskak petek ob pol 19. uri se vrši v društvenem lokalu »Novne pošte« diskusija »O socialnem zavarovanju delavstva«, ki jo vodi s. Vehovec. Obravnava jo in pojasnjujejo se tudi druge važne zadeve delavstva. Ker je to v interesu delavstva, naj se teh razprav točno in v velikem številu udeležijo. Ob vsaki taki priliki se sprejmejo novi naročniki; istotako se pobira naročnina za »Delavsko Politiko«.

Razno

Zaro Agha umrl. V Carigradu je umrl najstarejši človek Zaro Agha, ki je trdil, da je bil rojen leta 1770. Doma je bil v Kurdistanu. Potoval je zadnja leta po svetu. Živel je burno življenje. Udeležil se je mnogih vojn; v Napoleonovi vojski je bil seržant. Po zdravniškem mnenju pa je bil Agha star okoli 120 let, kar je tudi častna starost za burno življenje moža.

Strokovni pokret

Likvidacija Pomočniškega zbora in ustanovitev podružnice Zveze brivskih pomočnikov v Mariboru. Dne 14. junija se je vršil občni zbor Pomočniškega zbora brivskih pomočnikov mariborske zadruge brivskih in lasničarskih mojstrov. Občni zbor je po odglasovanju zaupnice dosedanjim funkcionarjem pomočniškega zbora sklenil likvidacijo institucije. V imenu pomočnikov in pomočnic je s. Kocbek izročil dosedanemu predsedniku Pomočniškega zbora s. Knezu lepo spominsko diplomo in mu je v svojem nagovoru izrazil zahvalo za neumorno delo in trud, ki ga je imel kot predsednik v preteklih letih. Nato je prišel v razpravo predlog za osnovanje podružnice Zveze brivskih pomočnikov in pomočnic, kateremu so vsi navzoči z živahnim ploskanjem pritrtili. Navzoči predsednik zadruge g. Novak je v kratkem nagovoru čestital pomočnikom k njihovemu sklepu in izrazil svoje zadovoljstvo, da jih vidi odločene za resno delo v prid svojih interesov in interesov brivske obrti. Po opravljenih formalitetah je bil izvoljen novi krajevni odbor, ki je sestavljen takole: predsednik Veselko Anton, namestnik Smrtnik Mirko, zapisnikar Franc Knez, namestnik Poloh Franc, blagajnik Mesner, namestnik Brandstetter; člani odbora: Holzman Ernst, Filipce Franc, Magdič Ana, Salaba Ivan, Novakovič Dušan, Kokol Hedi; nadzorstvo: Humel Lija, Nasan Karl in Pulko Karl. Novo izvoljeni predsednik je v svojem nagovoru obljubil, da bo vse svoje delo usmeril v korist članstva in je prosil vse navzoče, da ga pri tem poslu zvesto in vestno ter po svojih najboljših močeh podpirajo. Njegovim izvajanjem so člani živahno pritrjevali. Navdušeno pozdravljena sta govorila nadalje še zastopnik Zveze brivskih pomočnikov in pomočnic s. Frtanj in nazadnje s. Petejan. Po razpravi o nekaterih predlogih v zvezi z organizacijo in delovnimi prilikami v obrti so se prigrasili novi člani. Svojo glavno pažnjo bo posvetila organizacija problemom delovnega časa, vaje-niškega vprašanja, zadovoljivi rešitvi med-nega vprašanja in uvedbi splošnega nedeljskega počitka. — Izvoljeni odbor novo ustanovljene podružnice daje najboljšo zagotovilo, da bo prevzeto nalogo vršil uspešno v dobroti brivskih pomočnikov in pomočnic.

15 milijard knjig so izdale sovjetske državne založbe od leta 1919 do 1933. Nekatera dela imajo naravnost fantastične naklade; tako so na primer dela Maksima Gorkega, tiskana v 19 milijonih izvodih, dela Šolohova in Novikova-Priboja v 2 milijonih, Gladkov in Panferov vsak po poldrug milijon, Aleksiej Tolstoj v 1 milijonu. Še večje naklade beležijo dela Lenina in Stalina, ki se jih je samo v Leningradu in samo v obdobju prve petletke tiskalo 51 milijonov izvodov. Knjige se tiskajo v Sovjetski Uniji poleg ruskega, še v 104. drugih jeziki.

Širite naš list!

Izleti »Priatelj Prirode« Maribor

8. avgusta: Izlet v Dogoše. Odhod ob 7. uri jutraj izpred vogala Frankopanove — Stritarjeve ulice.

Zobozdravnica dentistinja

dr. Valerija Istominec

Maribor, Aleksandrova c. 45/II

Izvršuje vsa zobna popravila pod najugodnejšimi pogoji. Za državne uradnike in privatne nameščenec tudi na broke

LEGAT

ŠPECERIJA DELIKATESE ZAJTRKOVALNICA LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 28

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte v. 2324.